

MAK 2030 algatamise kultuuri valdkonna alamtöörühma (09.04.2018) probleemide kaardistus

Linda-Mari Väli esitatud probleem nr. 1

1.	Probleemi sõnastus	Vajadus hoida metsandusvaldkonda valdkonnaüleste dokumentide raamistuses ja edendada nende täitmist
2.	Probleemi kirjeldus	Kuna nii Põhiseadus, Säätva arengu seadus kui ka Metsaseadus näevad ette meie loodusvarade jätkusuutliku majandamise vajadust ning elustiku kaitset, siis peab kindlustama, et Eesti metsamajanduse eesmärgid alluksid eelpool nimetatud valdkonnaülestele dokumentidele.
3.	Miks see on tähtis?	Aitab tagada õigussüsteemi kui terviku säilimise ja tõsiseltvõetavuse. Kuna Eesti põhiseaduse eesmärgiks on kultuuri ja maa kaitsmine. Põhiseaduse preambul ja para 5.
4.	Kelle jaoks on see probleem?	Kõigi kodanike jaoks kes tahaksid sidusat õigussüsteemi ja head igakülgset tasakaalustatud MAKi.
5.	Kas tegu on metsandusliku probleemiga? Kus on probleemi juured?	Metsanduse säästev iseloom on metsanduslik probleem ja viimane arengukava ei seondunud eelpool nimetatud seadustega. Probleemi juuri ei ole mõttekas otsima hakata. Piisab sellest et vastuolusid kehtivate seaduste ja strateegiatega ei oleks.
6.	Mis faktid toetavad/ei toeta probleemi olemasolu?	Ei käsitle hetkel. Saadetakse allikad. Vaja võtta meetmed olukorra parandamiseks.
7.	Kas probleem on lahendatav	Kindlasti on.
8.	Mis juhtub kui probleemiga ei tegeleta?	On võimalik et valmib puudulik arengukava ja osad osalised pettuvad MAK protsessis ja väljuvad sellest.
9.	Ümbersõnastamine	
10.	Otsus	Probleem sõnastatud.

Linda-Mari Väli esitatud probleem nr. 2

1.	Probleemi sõnastus	Loodushariduse sh loodushoidlike tavade ning traditsioonilise säästva Eesti rahvakultuuri senisest põhjalikuma õpetamise vajadus
2.	Probleemi kirjeldus	EMA koordinaatorid on korduvalt kogenud, et Eesti inimesed on siinse looduspärimusega vähe kursis, kuna hetkel tegeletakse meie koolides omakultuuri õpetamise ja loodushariduse andmisega väga põgusalt. Talupojapärimuse ja esivanemate loodushoidlike tavade käsitlemist tuleks senisest enam tutvustada, kaasates sellesse tegevusse ka teisi ministeeriume, näiteks haridusministeeriumi. Samuti tuleks tegeleda senisest enam looduslike pühapaikade kui

		erakordse kultuuripärandi tutvustamisega, loodusmetsa ja majandusmetsa võrdlevate materjalide jagamisega, samuti püsimetsanduse ja intensiivmetsanduse erinevuste tutvustamisega jms.
3.	Miks see on tähtis?	Ei täideta põliseid tavasid metsamajanduses nt raierahu ja pärandkultuuri säilitamine. Loodushariduses on lünk, millega on vaja tegeleda.
4.	Kelle jaoks on see probleem?	Inimeste jaoks kes pooldavad maalähedast ja traditsioonilist mõtteviisi. Oluline ka tulevikku vaatavatele ja alalhoidlikele inimestele. Siin peetakse silmas väikemetsaomanikke, kes on talumetsa omanikud. Probleemi on tõstatanud maal elavad inimesed.
5.	Kas tegu on metsandusliku probleemiga? Kus on probleemi juured?	Põlismetsanduse tavad seotud metsandusega ja seetõttu on tegu metsandusliku probleemiga.
6.	Mis faktid toetavad/ei toeta probleemi olemasolu?	Looduslike pühapaikade rüüstamine ja vähene teadlikkus looduslike pühapaikade osas, mis tekitab konflikte. Probleemiks kevad-suvised raied, mis ohustab linde. Alati saab paranda olemasolevaid õppekavasid.
7.	Kas probleem on lahendatav	Probleem lahendatav õppekavade täiendamisega, kodulooringid, õuesõpe, koolimetskonnad, kultuurihoiualad.
8.	Mis juhtub kui probleemiga ei tegeleta?	Jääme kultuurilise järjepidavuse mõttes vaesemaks ja nii kahaneb ka meie võime ajale vastu panna.
9.	Ümbersõnastamine	
10.	Otsus	Probleem sõnastatud

Linda-Mari Väli esitatud probleem nr. 3

1.	Probleemi sõnastus	Väikemetsaomanike kui kultuuripärandi jätkajate hoidmise vajadus
2.	Probleemi kirjeldus	Peatamaks trendi, kus järjest enam metsamaad läheb suurfirmade omandisse, tuleb kaotada maamaksu nõue alla 100-hektarilistelt metsaomanditelt. Antud meede vähendab ka raiesurvet, samuti majandavad väiksema metsaomandi omanikud oma maid suurettevõtetest, eriti välismaistest keskmiselt heaperemehelikumalt. Saamata jääva tulu saab kompenseerida näiteks enam kui 100-hektariliste metsaomanike maamaksu tõstes. Luua saab ka veelgi innovaatilisemaid meetmeid, sest loodusliku kapitali kontseptsioonist lähtuvalt tuleb maksustada taastuva loodusvara kasutamist, aga mitte selle eksistentsi kui sellist.
3.	Miks see on tähtis?	Omand on olulisel kohal. Omand annab inimesele iseseisvuse. Traditsioonid aga teatava sideme ajas.

		Väikemetsaomanikud on oma maaga rohkem ühenduses, mis aitab ka säästvat metsamajandust edendada.
4.	Kelle jaoks on see probleem?	Probleemiks füüsilistest isikutest metsaomanike e väikemetsaomanike kogukonna jaoks.
5.	Kas tegu on metsandusliku probleemiga? Kus on probleemi juured?	Tegemist on metsandusliku probleemiga ning probleemi juured peituvad ühiskonna majanduslikus ja organisatoorses ebavõrdsuses. Puudused kehtivas seadusandluses ja arengukavas.
6.	Mis faktid toetavad/ei toeta probleemi olemasolu?	Juriidiliste isikute metsamaa kasvab füüsiliste isikute metsamaa müügi arvelt (vt nt perioodi 2010 -2015).
7.	Kas probleem on lahendatav	Vaja teema teadvustada ja on võimalik lahendada. Maamaksu kaotamine ei pruugi olla piisav. Siseriiklike toetuste ümberkujundamine vajaduspõhisusest lähtuvalt.
8.	Mis juhtub kui probleemiga ei tegeleta?	Trendi jätkumine väikemetsaomanikule ebasobivas suunas. Peremetsaomaniku osakaalu vähenemine. Metsade majandamisel kaldub majanduslik, kultuuriline, ökoloogiline ja sotsiaalne tasakaal majandusliku valdkonna/huvide suunas. Mida vähem on kultuurilise järjepidevuse kandjaid seda jätkusuutmatum on kultuuri järjepidevus.
9.	Ümbersõnastamine	
10.	Otsus	Sõnastatud

Linda-Mari Väli esitatud probleem nr. 4

1.	Probleemi sõnastus	Looduslike pühapaikade inventeerimise ja pärimuslike tavade kohaselt kaitsmise vajadus
2.	Probleemi kirjeldus	Esialgsetel hinnangutel on Eestis on kaardistamata ~ 4000 ajaloolist looduslikku pühapaika, millest ca 2000 asuvad metsades. Muinsus- ja/või looduskaitsealuse alusel on Eestis mingil määral kaitse all ca 500 looduslikku pühapaika, ligi 250 neist asuvad metsamaal ning on metsatööde tõttu ohustatud. Ülekaalukas osa looduslikest pühapaikadest on täiesti kaitsmata ning seetõttu hävitatakse ja rüvetatakse Eestis metsade majandamise kaudu sadu hektareid hiisi ja teisi looduslike pühapaiku. Hävitamise ja rüvetamise all peetakse silmas teadmatusest tulenevat metsamajandust ja detektorismi. Looduslike pühapaikade inventeerimine ja kaitse tuleb tagada, kaitsmaks ainulaadset osa Eesti kultuuripärandist. Defineerida tuleb rüüstamine ja rüvetamine ja ka hiie ja pühapaiga ala.

3.	Miks see on tähtis?	SA Hiite maja küsitluse järgi on teemat pidanud tähtsaks 84% vastanutest.
4.	Kelle jaoks on see probleem?	SA Hiite maja küsitluse järgi peab enamik inimesi pühapaikade teemat oluliseks ja ka soovitakse teema kohta rohkem informatsiooni. Põhiseaduse para 5.
5.	Kas tegu on metsandusliku probleemiga? Kus on probleemi juured?	Paljud objektid asuvad metsamaal ja on seotud puudega. Puudulik info sh asupaikade osas, teadmatus pühapaikade ja hiite sh hoidmise ja tavade osas.
6.	Mis faktid toetavad/ei toeta probleemi olemasolu?	Ahto Kaasik on avalikustanud ülevaate, kus ca 80 juhtumikirjeldust.
7.	Kas probleem on lahendatav	Lahendatav, läbi viia inventeerimine. Kokkuleppe saavutamine maaomanikega kasutamise ja hoolduse osas.
8.	Mis juhtub kui probleemiga ei tegeleta?	Kaotame olulise osa Eesti põliskultuurist ja kultuuripärandist. Kaob ka kombeline traditsioon.
9.	Ümbersõnastamine	
10.	Otsus	Täiendame

Toomas Lemming probleem nr. 5

1.	Probleemi sõnastus	Metsas oleva pärandkultuuri säilitamine
2.	Probleemi kirjeldus	Käesolevaks ajaks on inventeeritud üle 38 tuh pärandkultuuri objekti. Kuid selle arvuka kultuuripärandi säilimine on ohus.
3.	Miks see on tähtis?	Põliskultuuri järjepidevuse säilitamine.
4.	Kelle jaoks on see probleem?	Probleem kogu ühiskonna jaoks.
5.	Kas tegu on metsandusliku probleemiga? Kus on probleemi juured?	Tegu on metsandusliku probleemiga, sest objektid asuvad (37%) metsamaal. Inventuur toimunud aga puudulik informeeritus ja teadlikkus.
6.	Mis faktid toetavad/ei toeta probleemi olemasolu?	
7.	Kas probleem on lahendatav	Probleem on lahendatav. Vajalik teema osas täiendavalt harida/koolitada.

8.	Mis juhtub kui probleemiga ei tegeleta?	Kultuuripärand hävib.
9.	Ümbersõnastamine	
10.	Otsus	Probleem vajab täiendamist.

Art Leete probleem nr. 6

1.	Probleemi sõnastus	Metsaga seotud kultuuri, kasutuse sh jahindus ja metsandus uurimine ja teavitamine
2.	Probleemi kirjeldus	Puu kultuuri nt käsitöö uurimine on hääbunud. Kaob teadmine ja oleks vaja teaduslikku teadmist. Toimunud kiired muutused ühiskonnas.
3.	Miks see on tähtis?	Mõista inimese ja metsa suhet ja suhte muutumist kuni tänapäevani.
4.	Kelle jaoks on see probleem?	Teadusringkondade jaoks. Aitaks metsamajandajatel ja otsustajatel teha paremaid otsuseid.
5.	Kas tegu on metsandusliku probleemiga? Kus on probleemi juured?	Seotud metsamajandusega. Teaduse rahastamise eripära ja uuesti raske rahastust teema jaoks saada.
6.	Mis faktid toetavad/ei toeta probleemi olemasolu?	Kultuuriuurimuslike teadusartiklite arvu muutus. Trende saaks võrrelda nt majandamise ja ökoloogia alaste artiklite arvuga
7.	Kas probleem on lahendatav	Lahendatav. Vaja uurida
8.	Mis juhtub kui probleemiga ei tegeleta?	Teadmine kultuuri valdkonnast hääbub.
9.	Ümbersõnastamine	
10.	Otsus	Probleem vajab täiendamist